

FRANS KINGMA

SPIEGELLEVEN

Roman

J.M. MEULENHOF

Spiegel in scherven lood

Hij was haar kwijt.

In het licht van de avond slingerden kabelbundels zich van de ene naar de andere mast en verdwenen in de verte. Er waren velden voorzien van hoogspanning, extreem laagfrequent, wisselwerking, een onhoorbare melodie.

Al een hele tijd was hij haar kwijt.

Vroeger stond hier een transformatorhuisje. Een controleur liet zien hoe je vonken kon trekken, fraaie witte bliksemflitsen. De volgende dag wilden de buurjongens dat ook. Ze kregen de toegangsdeur niet open en staken het huisje in brand. Een week lang had het dorp geen elektriciteit.

Hij verliet de auto, de buitenlucht voelde klam en vochtig. Voorbij de heg stonden verwilderde fruitbomen. Hier was ze nooit geweest en zou ze nooit komen. Hij herinnerde zich de boomgaard waarin ze samen hadden gewandeld. Ze plukte vruchten die hij niet kende, onrijp met een doordringende geur.

In het gras lagen twee fietsen. Hij volgde het pad en bij de schuur keek hij door een raampje naar binnen, caravans, kisten, een oude tractor. Hij liep langs de zijkant naar achteren.

‘Dat hooi prikt in mijn rug.’

‘Het is geen hooi, het is stro.’

‘Stt! Er is iemand.’

De jongen zweeg en zei daarna: ‘Het gaat regenen.’

Spatjes vielen op het dak, tikten tegen het raam. Gedempt vervolgden de twee hun gesprek, het meisje begon opgewonden te fluisteren. Ze waren alleen in een opslagplaats, geen mens in de buurt, een afgelegen gebied waar de natuur zich te ruste legde voor de komende nacht.

‘Kom dichterbij, hier op mijn jas.’

Er klonk geschuifel, gevolgd door stiltes die te intiem waren om aan de andere kant van de houten deur te verstaan.

De gesprekken waren herkenbaar, vaak gevoerd en zouden in talloze talen en variaties nog worden herhaald. Hij kon de woorden invullen, hoefde maar te denken aan zijn eigen variant.

‘Kiss me.’

Het was een lange tocht geweest, ze hadden zich verstoppt in de verboden zone, de militaire controle ontlopen en lagen nu naast elkaar. Ze nam zijn hand: ‘Het spijt me dat ik zoveel water heb verknoeid.’

‘Is niet erg.’

Haar vinger drukte tegen zijn lippen, zachtjes sprak ze: ‘Zul je vannacht geen dorst hebben?’

Het album lag beneden, foto’s van een man bij een fontein, een brug, aan de kade bij de Hermitage, haar vader. In een strandstoel, glimlachend naar de vrouw die hem fotografeerde, een geheime liefde.

Ze had de dekens uitgestrekt over de vloer. Het was onmogelijk te vertrekken, ze zouden hier overnachten, in de woning van die geheimzinnige vrouw, in het huis dat jarenlang onbewoond was gebleven.

‘Weet je zeker dat deze foto’s van haar zijn?’

‘Definitely.’

Haar bovenbeen duwde voorzichtig tegen hem aan, een arm gleed om zijn schouder, ze rilde.

‘Heb je het koud?’

Behoedzaam verwijderde hij zich van het schuurtje.

Meer en meer druppels vielen naar beneden. Met een stok liep hij de akker op, modder kleeft aan zijn schoenen.

Verderop was ooit het Oude Dwarsmoeras, het veen dat door de verkaveling was verdwenen. Met vrienden had hij er gezocht naar eieren van waterhoentjes. In de namiddag kwam hij thuis op één laars, de ander was in de zompige drab achtergebleven. De volgende dag moest hij terug om de ontbrekende laars te vinden, er was geen geld voor een paar nieuwe.

Boven zijn hoofd knetterden stroompjes door de kabels, inductievonkjes schoten onvertaalbaar door de lucht.

Voor het eerst had hij het graf bezocht. De toegangssleutel had hij niet opgehaald, hij was over het hek geklommen. Op de steen kon hij lezen dat zijn vader al vier jaar dood was.

De stok leunde op zijn schouders, de uiteinden hield hij vast, de armen evenwijdig aan de donkere horizon. Daar stond hij in de regen, een antenne gereed voor ontvangst.

Hij vertraagde zijn ademhaling, liet zijn gedachten stilstaan en voelde de tintelingen die werden doorgegeven langs moeren, zenuwbanen en isolatoren.

Roemenië! Dat hij er niet eerder aan had gedacht, daar kwam het vandaan. De kabels in het duister hadden hem met haar verbonden, scintillaties hadden opgetreden, stemmen geklonken. Ineens begreep hij de methode van Barbulescu en Drozdov om gesimuleerde liefde te onderscheiden van passie.

Met uitgestrekte armen leek hij een vogelverschrikker op een braakliggend land, voorzien van losse stropdas, een overhemd dat plakte op zijn schouders.

Hij had met haar gewandeld in zonbeschenen velden vol prikkelende graangeuren. Ze wees naar de wolken aan de horizon, voelde de windrichting en zei dat ze moesten schuilen: 'Daar, bij die bomen. Hollen!'

Hij liep achter haar aan, begreep niet waarom ze zich zo haastte.

De eerste druppels kwamen uit het niets. Hij keek opzij, straaltjes water gutsten over zijn wangen. Ook hij begon te rennen, maar veel te langzaam. Ze was jong en mooi in haar wapperende jurk. Omgeven door een vloeibaar gordijn probeerde hij te volgen.

Ze wees naar de bosrand en riep: 'Do you think Birnan Wood will come to you, Macdutch?'

Lange vitrages zorgden voor afgeschutte ruimtes, er klonk geroezemoes, knipperende monitoren van fabrikanten die passanten voor hun producten probeerden te interesseren.

Hij liet zich informeren over nieuwe instrumenten voor medische diagnostiek. De ontwikkelingen gingen snel.

‘Dit werkt op basis van het Mössbauer-effect?’

‘Ja, bedoeld voor hepatologisch onderzoek.’

‘Hoe gaat dat?’

De verkoper probeerde het uit te leggen, maar kon geen toelichting geven op details: ‘Meneer, het spijt me, u moet onze technicus spreken.’

‘Is die aanwezig?’

Deze bleek bij een symposium te zijn.

‘U kunt een toegangskaartje krijgen. Het zal u interesseren.’

Hij ontving een routebeschrijving.

Aangekomen bij de conferentiezaal mocht hij niet naar binnen. De portier meldde dat over enige minuten een pauze zou worden gehouden. In de wachtruimte passeerde hij borden voorzien van foto's en grafieken, posters van onderzoekers.

‘Are you interested? I can explain.’

Nee, nee, nu niet. Het afwerende handgebaar leek hij al te hebben gemaakt, maar zijn arm weigerde. Hij keek en hij luisterde. Het betrof experimentele resultaten, onderzoeksmotieven en er werd gewezen naar fraaie curven. In haar rode mantelpakje gaf ze geroutineerd uitleg, keek op een briefje in haar hand en verifieerde tussendoor of hij nog luisterde: ‘You know?’

Hij knikte.

Ze toonde foto's van hersenweefsel tijdens het herstel van radioactieve bestraling. Deels waren de gegevens verkregen door necropsie, voor een ander deel met scans. Ziek worden

door ioniserende straling en daarna weer gezond dankzij elektromagnetische golven.

Waar kwam ze vandaan?

De plaatjes intrigeerden hem, evenals de slanke vingers die schoven over de nachtelijke vlekken van celkolonies, over geplastificeerde pathologieën van proefdieren.

De blonde haren waren bijeengedraaid in een vlecht en af en toe gleed een hand langs haar hoofd om een lok weg te duwen. Zou ze hem uitleg kunnen geven over de groei van Cyrillische liefdescellen, het mysterie van aantrekkingsgolven?

Ze boog voorover om andere illustraties te laten zien. In de opening van haar blouse zag hij het uiteinde van het snoer parels dat zich verborg in een aanlokkelijke schaduw.

Hij vroeg naar de opnameapparatuur.

‘Dit zijn scans van vorig jaar,’ antwoordde ze. ‘Er wordt gewerkt aan een nieuwe techniek. Mijn vader heeft me verzekerd dat het een belangrijke onderzoeksmethode is.’

Hij keek haar aan.

‘Ik weet niet alles,’ verontschuldigde ze zich. ‘Het is het werk van mijn vader, het is zijn onderzoek.’

Ze zag zijn aarzeling. ‘Ik help hem bij presentaties.’

Kon hij zich voorstellen hoeveel moeite het kostte deze resultaten gepubliceerd te krijgen? Ze had vandaag veel wantrouwen bemerkt en besloot: ‘Wie het niet gelooft, kan zelf de experimenten doen. Mijn vader zal alle instructies geven.’

Hij dacht aan zijn eigen vader. ’s Zaterdags fietsten ze door de vroege ochtend over de erven van boerderijen met grommende kettinghonden, langs bouwvallige schuurtjes, naar de laan van de drie herenhuizen. Vader bezorgde de post en bracht kranten rond.

Ze vervolgde dat de experimentele behandeling was toegepast bij haar moeder toen deze door een ernstig ongeval ziek was geworden: ‘Mijn vader begreep dat mamoele radioactief besmet was geraakt en door zijn tests naar stralingseffecten kon hij haar weer beter maken.’

Ze vertelde over het incident en eindigde: 'Je zult begrijpen dat ons leven veranderde na dit ongeluk.'

Hij knikte.

'We wisten destijds niet hoe erg het was. The contamination was also on me.'

Plotseling realiseerde ze zich de dramatische wending. Snel voegde ze eraan toe: 'So now you are afraid of me?' Demonstratief deed ze een stapje achteruit.

Angst? Je kon bang zijn voor het duister, water, de bliksem, maar waarom zou hij voor haar bang zijn? Er was een herinnering uit zijn jeugd, een betoverd woud dat een bedreiging vormde.

Hij hielp zijn vader bij de voorbereidingen voor het toneel. De man declameerde en speelde en hij las hij de tekst hardop voor die zijn vader niet hoefde te leren.

'I will not be afraid of death and bane

Till Birnan forest come to Dunsinane.'

Ze was perplex: 'Impossible!'

Voordat ze de mogelijkheid kreeg een vraag te stellen zwaaiden de deuren van de zaal open en haastten mensen zich naar buiten. Geschrokken legde ze uit dat ze met meer bezoekers moest praten. Haar vader was afwezig. Hij was bij een overleg voor financiering van zijn project. Maar misschien zou hij het aandurven om te participeren?

Hij was verrast. 'Ja. Ik heb belangstelling, maar ik werk in een ziekenhuis.'

'Des te beter!'

'Ja, maar niet met ratten.'

'No, of course not. We are interested in people.'

Flug herschikte ze haar jasje, haalde een kaartje tevoorschijn en vroeg hem daarop zijn naam en telefoonnummer te schrijven. Ondertussen hernam ze haar zakelijke houding en zei dat ze hem vanavond zou bellen. Vervolgens richtte ze haar aandacht op nieuwe belangstellenden.

Hij kon zich niet voorstellen dat ze contact zou opnemen. Na zijn vertrek had hij gezien hoe ze met voorbijgangers in gesprek raakte, op foto's wees en hen probeerde te interesseren.

Omstreeks middernacht ging de telefoon.

'Nastasja,' klonk het zacht. 'Het spijt me, maar duurde allemaal erg lang, een diner, firma's, verplichtingen.'

Ze was juist teruggekeerd in het hotel. Hij stelde voor om bij hen langs te komen.

Ze zuchtte, dat zou te veel moeite zijn, maar ze wilde graag met hem overleggen en haar vader zou verheugd zijn.

Morgen?

'De koffers zijn al gepakt.'

Uitstel was onmogelijk.

'Zodra we thuis zijn zal ik je een bericht sturen. Ik zend je instructies en onderzoeksvoorstellen.'

Haar vader kon dat niet, hij beheerste amper Engels, alleen Duits.

'Maak je niet ongerust, ik doe het vertaalwerk.'